

PATRIA NOVA

SEGONA ÈPOCA

Any I :: N.º 7

SETMANARI VALENCIANISTA

Rubiols, 1, primer.-Valencia

Valencia 5 de Maig 1923

10

CÈNTIMS

LA JORNADA ELECTORAL

Lo més trist de les eleccions del dumenge darrer, es l' absència d' ideal. Guaitarem a totes les bandes, llixquem les proclames d' uns i d' altres; sota la decoració externa glatiem aci i allà unes impures intencions. Els rétols dels vells partits amagaven un paisatge espiritual erm i desolat; els noms dels candidats eren una fermança de la repetició dels enganys anteriors.

La lluita, per tant, no ens podia interessar, com no interessà a quasi cap ciutadà. Aquells o els altres, tant se val! I el dumenge lliscà dolçament, pacíficament, sense que ningú donara importància al sufragi universal. Però funcionaren amb més o menys perfecció els aparells de traure vots, es feren totes les combinacions que tendixen a la transparència de la voluntat popular; i a l' endemà es publicaven victòries tartarinesques, honestitats imaginaries, censures que tenien aplicació general.

Per la part del govern ha hagut una intervenció despreciable. No es recorden altres eleccions—ens referim ara al Reine—en les que s' esmerçara la força de la manera més indignant, en les que es donara carta blanca a la gent selecta de les tavernes i del bordell. Noteu que açò ho ha fet un govern lliberal d' esquerra, amb filtracions reformistes. Noteu també que per a fer millor les coses Espanya no té gent.

Els valencianistes que haguérem pogut aportar a la lluita un idealisme i un entusiasme, restarem inactius. Encara tenim damunt la depressió moral de les altres eleccions. A més a més sense el favor oficial o els diners o l' engranatge electoral, tot hom sap que es inútil lluitar.

Excluida pràcticament tota força ideal, es descapdellaren les eleccions com un joc d' enginy i de maldat. A vore qui tenia menys escrúpols i un cor més enrevésat!

La victòria ha sigut també aquesta auriola.

Lo que diuen els altres...

GANIVET.—Per aquesta secció passa hui el gran filòsof granadí, Ganivet. La seua lectura es interessantíssima. En una lletra a Navarro Ledesma deia lo següent: «Dos pregonos errors han tingut aquests temps desastrosos, dos errors en un sol, el desig d' unificar i centralitzar: la creació de les grans nacionalitats i l' exaltació de la competència. Tú recordaves dies arrere els temps felixos de Grecia, quan encara no havia aparegut la idea estúpida d' aufergar la vida de les ciutats amb llaços d' unió política, que es una espècie de confraternitat en que tots s' abracen per a... reventar-se. Ha hagut altre moment semeiant a aquell, el renaixement italià, preferible, ni hi ha que dir-ho, amb ses petites lluites, a la unitat nacional amb que hui es divertixen els nostres veïns del Mediterrani.»

De l' «Epistolario», aon figura

l' anterior fragment, extraguem també aquest altre:

«Jo comprenc que facen molt en Madrid els que comprenen la vida madrilenya, Galdós el primer. Però ¿què feu Zorrilla i què farien Pereda o Verdager, aquests dos regionalistes durs de pelar, com aquell regionalista al seu mode, ja que vivia en una regió separada de la nostra per uns quants segles? Si guent tan pocs els que en Espanya passen de la marca, se nota que encara d' aquests la major part no fan la mitat de lo que podrien, per pura falta d' ambient propi. D' aci l' urgència de relaxar els tan funests vincles socials que desde principis de segle s' han anat amarrant i estretint després amb auxili dels ferrocarrils.

Hui tots els gurrítapos (i jo el primer) que acaben la carrera algen el vol fastiguetjats per la vida local i se plantifiquen en la metrópolis, a on algú, pot ser el més rude i dur i inútil resistix l' aclimatació, pero a on els més débils s'

adotzenen i es convertixen en sers anònims i moren adherits a algún càrrec d' oposició o lliure elecció.

¡Abaix, puix, aquesta centralització que convertix en ridicle el provincialisme! Com l' ideal de hui es eixamplar la nació a costa de Portugal o del Marroc, siga l' ideal de demà crear en cada ciutat la polis autònoma a on els ciutadans puguen viure en família, qui sap si passetjant en mànegues de camisa i filosofant baix la direcció d' un Aristòteles.»

El patriotisme es un sentiment necessari per al desenvolament de l' Humanitat.

François de Kossuth

Significació del decret de Felip V el 29 de Juny de 1707

En la vida de les nacionalitats, els esdeveniments capdals de llur història cristalitzen en transcendents fets polítics que plasmen una cadena u obrin les portes a la llibertat nacional.

Pera Valencia la malestruga batalla d' Almança fou ratificada amb un inri infamant amb la publicació del decret de Felip V del 29 de Juny d' aquell mateix any, 1707.

En dit decret es dia que considerant que Valencia, junt amb l' Aragó, li havien estat rebels i que tocant-li a ell el *dominio absoluto de los referidos reinos de Aragón y Valencia...* i que per el *JUSTO DERECHO DE CONQUISTA* que de ellos han hecho últimamente *MIS ARMAS* i volent reduir tots els seus pobles a la uniformidad de unas mismas leyes, rezos, costumbres y tribunales, *GOBERNANDO-SE IGUALMENTE TODOS POR LAS LEYES DE CASTILLA*, per lo tant donava por abolidos y derogados todos los referidos fueros, privilegios, prácticas y costumbres hasta aquí observados en los referidos reinos de Aragón y Valencia;

siendo mi voluntad que éstos se reduzcan a las leyes de Castilla...

Està clarament constatat que era per el dret brutal, que a Felip V li semblava molt just, de la conquesta i per imposició tirànica per lo que Valencia té aquestes lleis que son continuació de les de Castella; i per lo que arreu es usada la llengua castellana.

No es per amor ni per llibèrrima i espontànea voluntat nostra. Es per el mateix procediment i la mateixa manera que els d'Irlanda, Egipte i la India parlaven anglès; de la mateixa manera que s'imposava l'alemany a l'Alsàcia i Lorena; com s'imposava l'alemany i rus a la Polònia; com s'imposava a Trieste i a Finlàndia i a Txecoslovaquia, Sèrbia, etc., llengües que no eren les propies; com se du ara el castellà al Marroc, encara que en 1707 els verament civilitzats erem nosaltres.

El Decret de Felip V, aquell que digué *valencianos y otras gentes de mal vivir*, es en tot semblant i d'una transcendència tan internacional com el tractat d'Utrecht i altres semblants.

Cal només per a que tinga renom la consciència plena de Valencia, que encenga la protèsta persistent que fasa meritòria la llibertat.

Si en aquells temps fou possible la implantació, era després d'exiliar centenars de persones de lo més florit de la cultura i els estaments socials, com ara es posible la continuació per la vergonyosa ferraça d'un caciquisme repugnant que amparat i protegit per els organismes oficials, embrutix al poble i impossibilita el lliure expandiment del ver esperit de Valencia.

Quan els valencians deixen de ser cossos sens ànima, autòmats d'un poble de mortes recordances, p'stífers cadàvres d'una patria que s'empenya en viure enmetzinada, allavors el Decret infamant del conqueridor d'un dia reviurà en el llibre de les injustícies i diràn al mon l'anhel de trencar unes cadenes i refer la Patria presonera amb la llengua propia, amb les lleis propies, sens uniformismes perniciosos, llavant l'afront del dret absolut de la conquesta.

V. TOMÁS I MARTÍ

Jo desconfie de les persones que pretenen entusiasmar-se per l'Humanitat i comencen per girar l'esquena a la part d'Humanitat que els es més pròxima i familiar.

Max Nordau.

GLOSSES

Ens costa treball confessar-ho, pero cada dia estem més convençuts de la mesquindat del nostre esperit. L'apocament que manifestem sempre en totes aquelles qüestions d'ordre espiritual; l'entusiasme que 'ns manca per a enlairarnos per les cimes de tota mena d'ideologies, també es manifesta—pot ser en major grau—en tots aquells assumptes simplement materials. Per eixemple: tota millora de la ciutat ens sembla un somni irrealitzable—tan acostumats estem a l'estancament i al parasisme!—i quan per un miracle de condescendència ens fan l'almoïna d'una petita concessió, ens admirem i no arriuem a comprendre com som mereixedors de tanta benaurança.

En aquesta situació del nostre esperit feble, arriuen uns senyors amb el projecte de sanejar el caixer del riu—¿Sanejar el riu? ¿Cosa incomprendible per a nosaltres!—i convertirlo en estadi. I tot seguit, per la nostra part, comencen els obstacles i les somrisos incrèduls. ¿Sanejar el riu? ¡Ja, ja! ¿Un estadi capaç per a noranta o cent mil ànimes? ¡Ja, Ja! ¿Projecte de construcció en un mes i mig? ¡Ja, ja!

Aquestes somrisos de incredulitat ens recorden les d'aquell pagès castellà que quan li ensenyaren per primera vegada un automòvil en marxa, digué: «A mi no me engañan; caballos van dentro». ¿No vos sembla que a Valencia hi ha molta gent per a la que sempre i en tots els assumptes «van caballos dentro»?

Hora es ja de pensar que a la nostra ciutat—per desgracia—no s'ha res que no hagi segut fet anticipadament en altres països. ¿Per qué, puix, eixe gest d'assombre a la mes petita innovació?

Res de particular té lo que per a nosaltres sembla maravillosa construcció d'un estadi al caixer del riu. A França, a Bèlgica i a Suïssa això ja es cosa vella. Res de particular té tampoc el projecte de construcció del estadi en un mes i mig. En sis dies construïren als Estats Units l'enorme graderia desde la que un milló d'ànimes presenciaren el campionat de boxe del mon. Clar està que això es un prodigi de rapidesa que no podem comprendre ací, on totes les obres s'eternicen i on es vanagloriem de plantar una «falla» en una nit. I lo pitjor es que creem de bona fe que això no poden fer-ho en cap altra banda.

No diguem amb això que 'l projecte d'estadi al riu arribe a ser una formosa realitat. Pot ser que

aquestos senyors no tinguen el diner que a França i a Bèlgica tenien les empreses constructors dels seus estadis. Pot ser que en lloc de fer una obra sòlida, com precisament es necessita per a evitar un possible contratemps, s'enrecorden que son a Valencia i es posen a tó amb el mal gust general, fent una cosa provisional, per a «anar tirant»...

Pot ser, en fi, que després de fet l'estadi la gent no hi vaja perquè pense que s'massa lluny. I com ara han pujat de preu els tranvies de circumvalació...

ENRIC DURÁN I TORTAJADA

No es cert que hi haixca cap antinomia entre la idea de Patria i la solidaritat internacional.

Paul Deschanel.

L'Ateneu de Valencia

Ningún lloc més a propòsit per a tractar de l'Ateneu de Valencia que aquesta secció que titolem irònicament «En la Atenas del Mediterráneo», ja que al cap d'avall l'Ateneu en la seua significació primera està lligat a l'Atenes veritable, a l'Atenes única.

En la Ciutat de Valencia hi ha una cosa que es diu «Ateneo Científico, Artístico y Literario», encara que més propi seria dir-li «Mausoleo ni Científico, ni Artístico, ni Literario». Efectivament: allí mai sol haver, com vulgarment es diu, una rata... metafòrica; ratès reals potser que n'hi haixquen. Solament de tard en tard va algún senyor a desembotellar coses sense substancia o algún jovenet que es creu una mentalitat maravillosa. Però, repetim, lo general son tenebres o solitud «por doquier».

Açó es un desprestigi per a la Ciutat.

I creent ho així—segons diuen—uns intel·lectuals s'han proposat fer els treballs necessaris per a crear l'Ateneu de Valencia: lloc on es puga anar a estudiar, lloc on la joventut puga publicar les seues idees, lloc on es contrasten les actituds oposades, lloc on sempre estiga vigilant Atena, dea de la Ciència...

Sí. Lo menys que podem fer es posar-se a l'altura de Sevilla i de Bilbao, que tenen Ateneus plens de vida, de Vigo, que té un Ateneu

jove... I conste que no parlem d'igualar a Madrid i Barcelona, que tenen Ateneus eixemplars. El de Madrid, fundat en 1820, ha anat sofrint desaparicions i canvis fins a ser una de les poques institucions simpàtiques de la Cort d'Espanya. Allí hi ha respecte per a tot: inclús per al nacionalisme! El de Barcelona, naixcut en 1860, encara que menys conegut, es també magnífic. Les novetats d'Europa entren en Espanya per Barcelona; i en Barcelona entren per l'Ateneu.

Vorem, puix, fins on aplega l'Ateneu de Valencia. I si es un veritable Ateneu de Valencia, no cal dir que l'acompanyarem.

VOCABULARI

«Anaren lentament enderrocant»... Un amic particular del que açó escriu, al llegir en l'article de fons de PATRIA NOVA de la setmana passada la frase que copie al principi, va dir:—¡Enderrocant! ¡Vaja una parauleta! Així no vos llegirà ningú. Busqueu paraules per a que no vos entenguen.—I jo li vaig dir:—A tú no et molesta que eixa paraula no la entengues. A tú, que eres admirador exclusivista de l'idioma de Ricardo Leon i de «Maera», lo que et molesta es que es procure demostrar que el valencià té un abundantíssim lèxic. A tú no t'haguera sigut incompreensible la paraula «derrocar» trobada en un escrit castellà i que equival a la valenciana a que et referies. A tú t'encanta trobar paraules castellanes que no entens en les novel·les de Pérez d'Ayala, d'Azorín i d'altres compatriotes d'ell... I referit açó continuem la tasca acostumada.

«Aquell que s'adresse a restaurar-la»... Adressar-se es dirigir-se. L'adreja de PATRIA NOVA es Rubiols, 1, Ciutat de Valencia.

«Auditori que els escolta bocabadat»... Paraula molt gràfica es aquesta de bocabadat. Bocabadar es obrir la boca d'una manera tonta, quelcom així com les guardioles que obrin la boca per a engolir uns diners que no els aprofiten.

«Té a dalt del seu petit cadafal una bandera». Aquesta paraula equival a la paraula castellana «catafalco». Però hi ha que tindren en compte que s'escriu i es pronuncia de varies maneres. El poble diu carafal. Altres escriuen cada-fal com el mateix Puig i Cadafalch. Finalment, sembla que la grafia més apropiada es cadafalco.

«¿Qué? No ho podem escatir». Escatir es lo mateix que averiguar, aclarir.

«S'esmuny la càlida paraula». Esmunyar se es lliscar d'una manera suau, escapar-se d'una manera fina.

«Fueteja al que li parla ardit»... El fuet en valencià (com el fuet en francès) s'l'açot. Per tant ja es pot comprendre lo que vol dir el verb fuetejar.

«Descriu una troballa»... Caldrà explicar que la paraula troballa es deriva del verb trobar, de la mateixa manera que trouvaille es deriva de trouva i hallazgo de hallar?

«Si al mateix temps es conreuara la memoria»... Conreu es cultiu; conrear es cultivar.

I després d'haver dit aixó cec oportú posar la meua firma o més correctament dit, la meua signatura.

EL CICERONE

EL TRIST CAPDELLAR

Les hores capdellen
i van capdellant
el fil de la vida no's trenca mai.
Si un dia pararen
el trist capdellar!

Mes elles capdellen,
capdellen de llarc
sens dols ni temences,
amb més fort afany.
Si un dia pararen
el trist capdellar!

Capdellen dels joves
els jorns més daurats;
dels nens la innocència
sens fer d'ella cas...
Si un dia pararen
el trist capdellar!

Dels vells més capdellen
de pressa, volant;
capdellen, capdellen
i no paren mai.
Si un dia es dorgueren
n'el trist capdellar!

Malhaja l'ofici,
malhaja el treball
que tenen les Hores
que el Temps infantàl

Deixen la madeixa,
descansen les mans,
que es dolça la vida
n'el mon que 'ns ha dat!

FRANCESC BADENES

NOTES DEPORTIVES

En un districte de Catalunya lluitaven un catalanista i un senyor de eixa ridícula entitat que es diu «Unión Monárquica Nacional».

Aquest senyor—Milá i Camps—no cal dir que comptava amb l'ajuda de la Guardia Civil. I a un dels pobles del districte—Arenys de Munt—va fer anar un grapat de «números».

L'home es pensava que tenia l'acta segura...

I, com un mig de propaganda, així com els emperadors de Roma donaven al poble enbrutit «panem et circens» (en castellà «pan y toros»), ell va ofrenar al poble d'Arenys de Munt un partit de futbol. Però no un partit quansevol; no. Jugarien el Arenys de Munt contra el Canet. Clar està que açó no tindria res de extraordinari. Però ell va afegir un detall sublim, corprenedor, emocionant: Zamora jugaria de porter en un dels dos equips.

I vingué l'hora del partit. Zamora, l'idol del «Real Club Deportivo Español», l'*amateur* entusiàstic que tot ho abandona per a entregar-se desinteressadament al futbol, estava en la porta. La cosa anava com una seda.

Però heu's ací que a un devanter del club contrari a on jugava Zamora se li va ocórrer fer una entrada forta al grrran porter. Mai ho haguera fet! Perque la gent va invadir el camp davant de tan gran sacrilegi. Es pegaren uns i altres. Etzétera.

Total: que la Guardia Civil va intervindre i Zamora, per jugar sense permís del «F.C. Barcelona», al que legalment pertany, ha sigut novament desqualificat.

«Kritik», el... crític de *El Pueblo*, després de parlar encertadament de la válua exigua del futbol madrileny, diu lo que traduí:

«En Barcelona s'ha construït i s'estàn construint els monumentals camps del «Barcelona», «Espanyol» i «Europa», la cabuda mínima dels quals es de 30.000 espectadors; en Bilbao la diputació i el municipi protegixen la construcció de un gran stadium capaç per a 35.000. En Valencia l'equip campió n'inaugura un de 25.000 i el «Gimnàstic» un altre d'anàloga capacitat.

I en Madrid, el «Madrid», com obra magna i amb gran aparat, n'ha construït un capaç per a 8.000 espectadors...

Están de més els comentaris.
D'acord.

THE WHIP

En l'amor a la patria es confonen tots els nostres amors.

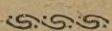
Ciceró.

TROSSOS I MOSSOS

En França s'ha estrenat la pel·lícula titulada «Les arenes sanglantes», que es una adaptació de la novel·la «Sangre y Arena» (*vaya cardot!*) del doctor de la Universitat de Washington En Vicent Blasco Ibáñez.

Un crític de cinematògraf diu que «en la representació de les corregudes s'han tallat els episodis de picadors cavalls i desbudellats que haurien pogut provocar les protestes d'una part del públic».

França es un país civilisat.

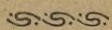
El senyor Lamo d'Espinosa era, com tothom sap, el candidat ministerial. Però a més també eren candidats ministerials els senyors Azzati i Beltrán. «Suerte que té uno!» que diria don Félix amb un insult a l'ètica i l'estètica d'*El Mercantil*.

Nosaltres n'estem convençuts que el senyor Azzati per a caminar per la vida lo més aladament possible, s'ha descarregat de tot el bagatge moral i ideològic que ens tirem sobre les espatlles els quatre infelços que prenim la vida en serio. D'aquesta manera no direm que ho trobe tot resolt—perque ara mateix les eleccions li haurán fet passar una angunia!—pero té unes hores de felicitat completa i somniadora.

Ben mirat el senyor Azzati no necessita l'acta. Segurament té menys vocació per a sentar-se al Congrés que per a dir missa. La vanitat d'ostentar una jerarquia superior, tampoc creguem que la sent. L'únic motiu que pot tindre per desitjar la representació a Corts, es el d'apuntalar una posició social que carix de base ferma.

Es, puix, lògic que s'alie amb els monàrquics per a ser diputat. Fa lo mateix que Lerroux en Barcelona. Però Deu sap a canvi de quantes coses inconfessables!

Lo meravellós en tot açó es que el partit republicà ho tolere. Perque no creguem que Blasco Ibáñez s'enfadara ni tinga molt d'interés en sostindre al senyor Azzati i en que el seu nom servixca de tapadora.

Conten que el nostre benvolgut governador, senyor Cabello Lapiedra, en els moments de vacilació, quan es meditaven els *chanchullos* per a donar l'acta al senyor Lamo d'Espinosa, pregunta:

—Qué fem?, senyor Azzati, qué fem?

El senyor Azzati, que pacta únicament el seu triomf, va dir-li:

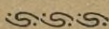
—Faca lo que vullga, senyor

Gobernador. Però si se li lleva l'acta a García Guijarro, aquests deslluixen la visita reial.

Aleshores el senyor Cabello Lapiedra s'ho pensà be i preferí deixar sense l'acta al candidat ministerial a que els catòlics utilitzaren els *pitos* en certs festejos del mes de Maig.

Sembla que l'anecdota no està desprovista de veracitat. Sembla que els catòlics estaven decidits a xiular fort.

De totes les maneres hi han coses que devien passar.

A Mr. Brouse el govern espanyol l'ha expulsat de Barcelona, només arribar, amb les mateixes consideracions que es podrien tindre per a un terrible malfactor.

Nosaltres endivinem la causa d'aquesta expulsió. Mr. Brouse, diputat pels Prineus orientals, ha col·laborat sempre en diaris catalans i té una veritable amistad amb la Catalunya-Nació, que igual pot viure dins com fora d'Espanya.

Després d'insinuar els trets significatius de la personalitat de Mr. Brouse, no cal passar avant: Mr. Brouse es considerat com un enemic de la «unidad española». I com no se li pot aplicar la llei de Jurisdiccions o altra semblant, se l'expulsa.

El govern espanyol examina les amistats de Catalunya i li les tria. Encara no estarán prou agraits!

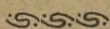
El govern espanyol, a més, es preocupa dels catalans que viuen en París o en altra part del mon. Per a aixó compta amb els recursos diplomàtics, que no li fallen per les renunciacions servils que fa.

Adés, pes mig de la policia parisenca, va dir a uns excursionistes catalans que es tragueren uns llaçets amb les quatre barres. Aixó pot anar en les Rambles i en dies de molta calma.

Ara ha prohibit que els catalans residents a París beneiren una bandera... naturalment catalana.

El govern francès l'ha complagut, oblidant-se de que eixa bandera prohibida onetjá en la guerra davant dels voluntaris catalans que lluitaven per el dret, no sols de França, sino del mon sancer; per la llibertat de tots els pobles; per la llibertat de Catalunya.

En Madrid encara es pronuncien discursos i es parla del «infame separatismo»...

En Catalunya els resultats electorals palesen a abastament que l'ideal nacionalista reconquerix per complet l'ànima catalana. Sols han eixit alguns diputats espanyo-

listes. Les coaccions gubernatives i els diners per a res han aprofitat. Catalunya envia a les Corts d'Espanya homens que estimen la seua llibertat.

A on tenia la lluita un interès fortíssim era en Barcelona. Hi havia la candidatura de la «Lliga», la radical i la d'Acció Catalana.

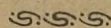
Abans la «Lliga» i els radicals es repartien els llocs sense renyir i tot anava com una seda. Però l'intervenció d'Acció Catalana ha animat la funció mecànica de votar. El nom de Rovira i Virgili tanmateix podia esborrar de la llista de candidats triomfants un radical com lliguero.

Davant d'aquest perill la «Lliga» i els radicals s'han unit per a derrotar a Acció Catalana. Però ha estat tan alta la votació de Rovira i Virgili, que calia fer una combinació indecent. No obstant la combinació s'ha fet, i Rovira i Virgili diputat per el darrer lloc, ha aparegut amb 250 vots menys que l'Emiliano Iglesias, al qual han proclamat diputat.

La «Lliga» i Cambó mateix han volgut llevar-se de damunt la taca deshonrosa de la malifeta a Rovira i Virgili.

La «Lliga» declara que es castigarà als culpables. Però l'acta d'Acció Catalana se l'endú l'Emiliano Iglesias.

Afortunadament Acció Catalana no es una agrupació amb fins electorals i després d'aquest cop inqualificable, seguirà laborant per la llibertat de Catalunya.

Per els mancaments nacionalistes de la «Lliga», col·laborant amb els governs espanyols, naixqué Acció Catalana, que representa l'abstenció intervencionista i el nacionalisme integral.

Aquests mancaments d'ara, retornant la política catalana a una època de caciquisme i de baixa irrespetuositat, farán creixer la força d'Acció Catalana i accelerarà la mort de la «Lliga». Després de lo ocorregut el dumenge, pactant radicals i regionalistes la derrota de Rovira i Virgili, ningún home honrat pot defensar aquella agrupació. La rehabilitació de Cambó i la «Lliga» es difícil: potser no tinguen altre camí que el de renunciar les actes obtingudes indecorosament. Però aquest mig noble no entra en el temperament dels homens de la «Lliga», oportunistes, intervencionistes i gairebé espanyolistes. Bon profit i que Deu els conserve la amistat dels radicals.